

Enhedslistens holdning til borgerløn

Debatten om borgerløn dukker med jævne mellemrum op på venstrefløjen både i Danmark og resten af verden. Med varierende intensitet har forskellige modeller, principper og finansieringer været drøftet og små og store forsøgsordninger sat i søen. I Enhedslisten har vi siden partiets fødsel fulgt de inden- og udenlandske debatter - det vil vi fortsætte med at gøre.

Det bærende argument for at indføre borgerløn er, at retten til en ubetinget basisindkomst vil give den enkelte større frihed og tryghed til at udfolde sig og prioritere sit liv anderledes, ved at gøre den enkelte økonomisk uafhængige af et lønarbejde.

Systemet bygger på en grundlæggende forståelse af mennesket, som et, der gerne vil bidrage og være nyttig - dog ikke nødvendigvis kun i den uhyre snævre definition af "nyttig", som hersker i et kapitalistisk samfund, der kun anerkender lønarbejde som "nyttigt arbejde". Dette menneskesyn deler vi i Enhedslisten.

Vi deler desuden opfattelsen af, at et stærkt socialt sikkerhedsnet er fundamentet for den enkeltes liv i tryghed og frihed, og for arbejderklassens styrke over for arbejdsgiverne.

Med få undtagelser er vores sociale sikkerhedsnet blevet forringet bid for bid, gennem de sidste mange år. Dels er maskerne blevet større, så flere falder igennem nettet og dels hænger nettet i en lavere og lavere højde i takt med at en lang række gode velfærdsordninger og overførselsindkomster er beskåret og udhulet.

Det har skabt en langt større usikkerhed og har for mange gjort det til en social katastrofe at miste sit arbejde eller blive syg og miste arbejdsevne.

De, der står uden for arbejdsmarkedet mødes i dag med nytteløse og nidkære kontrolindsatser og tvinges i nyttejob eller aktivering. Og de, der er syge eller permanent har mistet arbejdsevnen helt eller delvist parkeres ofte på kontanthjælp og plages med gentagne og nedslidende arbejdsprøvnings.

Oven i disse forringelser, er der kommet et stadig mere råt og utrygt arbejdsmarked, som tvinger en voksende del af arbejderklassen ud i usikre ansættelsesvilkår, som altid har præget de ufaglærte gruppers arbejdsliv, men som nu også rammer folk med længere uddannelser og små selvstændige.

Enhedslisten vil, som vi altid har gjort, bekæmpe tvangs- og kontrolregimet i beskæftigelsessystemet, afskaffe nyttejob og sikre at syge og arbejdsløse mødes med tillid og værdighed. Vi vil afskaffe fattigdomsydelser, forhøje kontanthjælpen, forbedre dagpengesystemet og mulighederne for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før man er nedslidt. Vi er benhårde modstandere af forhøjelserne af pensionsalderen, lige som vi vil forbedre vilkårene for fattige pensionister.

Hvorvidt en universel borgerløn er det rigtige svar på disse udfordringer er omstridt og kræver fortsatte diskussioner.

Det skal for eksempel afdækkes, hvad konsekvenserne af at indføre borgerløn i et kapitalistiske samfund vil være for løndannelse, faglig organisering, sociale ydelser og velfærdssystemet som helhed.

I praksis vil borgerløn fungere som et offentligt tilskud til den enkeltes løn. Det kan svække motivationen til at være medlem af en fagforening, og understøtte arbejdsgivernes krav om at lønnen bliver sænket tilsvarende. Resultatet vil i så fald være, at arbejderklassen selv betaler en del af lønnen via skattebilletten.

En borgerløn på et lavt niveau øger risikoen for, at udsatte grupper parkeres på denne lave ydelse, og at sociale og sundhedsmæssige indsatser for at hjælpe dem over på en værdig permanent ydelse, eller tilbage på arbejdsmarkedet spares væk. En borgerløn på et lavt niveau risikerer også at vanskeliggøre kampen for at forbedre ydelser som førtidspension, sygedagpenge og revalidering.

Sidst men ikke mindst er der stadig ikke fremlagt grundige forslag til hvordan en universel borgerløn kan finansieres inden for rammerne af den eksisterende økonomi og hvilke konsekvenser det får økonomisk for de forskellige samfundsgrupper. Selv en lav borgerløn vil koste mange hundrede milliarder – mere end hvad vi i dag bruger på sundhed, uddannelse og socialt sikkerhedsnet.

Forudsætningen for at hjælpe de udsatte grupper på eller uden for arbejdsmarkedet er nu, som altid i et kapitalistisk samfund, den faglige og politiske mobilisering af arbejderklassen for større tryghed ved arbejdsløshed, uarbejdsdygtighed og alderdom, og kortere arbejdstid og bedre lønvilkår. Det er denne kamp der danner grundlaget for mere vidtgående og systemgennembrydende krav, på vejen mod et socialistisk samfund.

Det er en kamp, der under de nuværende styrkeforhold både er en defensiv kamp for at bevare tilkæmpede rettigheder og en offensiv kamp for at tilkæmpe nye rettigheder. Et helt centralt krav i den forbindelse er den overenskomstsmæssige kamp for kortere arbejdstid med 30-timers ugen som det første mål.

Det er denne kamp Enhedslisten vil fokusere på.

Derudover vil vi kæmpe for en garanteret minimumsindkomst til personer, der modtager overførselsindkomst, uden krav om aktivitet eller begrænsning af frihed for modtageren.

Samtidig skal Enhedslisten fortsat deltage i den internationale og nationale debat om borgerløn. Enhedslisten vil også foreslå og støtte op om forsøg med borgerløn eller lignende ordninger.